

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, <http://www.kp.org.pl>

Świebodzin, 3 listopada 2011 r.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach

Uprzejmie dziękuję za udostępnienie dokumentacji dotyczącej projektu planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 „Dolina Bobrzy”. Po zapoznaniu się z dokumentacją, przedkładam następujące wątpliwości i uwagi:

1. Omawiając program małej retencji województwa, podano „Zgoda na działania szkodzące [obszarowi Natura 2000] obiektowi może być wyrażona wyłącznie w określonych przypadkach i pod warunkiem zrekompensowania szkód w innym miejscu (w celu zapewnienia spójności sieci)”. Jednak, tryb art. 34 ustawy o ochronie przyrody (=art. 6.4 dyrektywy siedliskowej), o którym tu mowa, nie może mieć zastosowania do obiektów małej retencji ponieważ w ich przypadku, choćby ze względu na skalę obiektów, interes publiczny nie będzie miał nigdy charakteru przeważającego. Obiekty małej retencji muszą być planowane tak, by po prostu nie szkodziły obszarom Natura 2000 (ani nie przeszkadzały osiągnięciu dobrego stanu ekologicznego wód w sensie ramowej dyrektywy wodnej 60/2000/WE)
2. W rozdziałach 2.6.1-2.6.3 sugerujemy znacznie mniej miejsca poświęcić opisywaniu zasobów, charakterystyki i stanu siedliska/gatunku w Polsce, a znacznie więcej – opisowi jego występowania, charakterystyce i ocenie stanu w rozważanym obszarze.
3. Określenie „odbudowa zbiornika na Białogonie” (postulat dla siedliska 3150) sugeruje, że jest to sztuczny zbiornik, a tym samym nie powinien być kwalifikowany jako siedlisko 3150; jego ew. odbudowa nie powinna być uważana za ochronę tego typu siedliska.
4. Dla siedliska przyrodniczego grądu (9170) sugerujemy wykorzystać opracowany, lecz nie upubliczniony jeszcze zestaw wskaźników, zawarty w załączniku.
5. Sugerujemy, by w tab. 4 ująć zagrożenia w sposób opisowy, a nie ograniczać się tylko do wypisania pozycji katalogu form działań człowieka, używanego do celów raportowania. Treść tab. 4 powinna być pomocą dla organów administracji, identyfikujących na podstawie art. 96 ustawy o ochronie przyrody potencjalną możliwość oddziaływania na obszar Natura 2000. Należy więc wyraźnie tu wymienić wszystkie dające się pomyśleć rodzaje działań i przedsięwzięć, które mogłyby negatywnie oddziaływać na przedmioty ochrony.

6. Dla siedlisk i gatunków związanych z rzeką, ustalenie celów ochrony powinno być dokonane w kontekście ogólnych celów środowiskowych dla odpowiednich części wód, wynikających z planu gospodarowania wodami w świetle przepisów Prawa Wodnego oraz Ramowej Dyrektywy Wodnej.

W planie gospodarowania wodami Bobrza jest zidentyfikowana jako „silnie zmieniona część wód”, co oznacza że ogólnym celem środowiskowym jest jej doprowadzenie do dobrego potencjału ekologicznego – odtworzenie zbliżonych do naturalnych zespołów ryb, bentosu i roślinności wodnej, dobrego stanu czystości wód, a w zakresie hydromorfologii rzeki – jej unaturalnienie, z zastrzeżeniem jednak możliwości utrzymania tych przekształceń koryta, które są niezbędne dla celów będących motywem sklasyfikowania rzeki jako ‘silnie zmienionej’ (jakie to były motywy, i jakie elementy przekształceń koryta rzeki są do tych celów potrzebne, należałoby odtworzyć i opisać).

Tak określony ogólny cel środowiskowy dla wód może następnie podlegać zaostrzeniu z tytułu istnienia obszaru Natura 2000 – celem są tu takie warunki wodne, jakie byłyby pożądane do osiągnięcia właściwego stanu przedmiotów ochrony. Co to konkretnie znaczy, jakie to powinny być warunki – należałoby właśnie określić w planie zadań ochronnych. Prawdopodobnie postawiono tu za cel „odtworzenie drożności koryta rzecznego – likwidację barier”, ale proszę określić gdzie takie bariery istnieją, jak powstały, czy obecnie służą jakimś celom? Prawdopodobnie postawiono za cel „odtworzenie strefy buforowej wzdłuż koryta rzecznego”, ale proszę określić, jak taka strefa miałaby wyglądać, jak szeroka ma być?

7. Słusznie zapisano, że działania „upraszczające geometrię koryta rzek” (o których mowa na str. 203) powinny być w obszarze ograniczone tylko do wyjątkowych sytuacji. Należy tu podkreślić, że działania upraszczające geometrię koryta nie mogą być realizowane w ramach utrzymywania wód – bowiem zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 24 w świetle art. 38i ust 2 ustawy Prawo Wodne, utrzymywanie wód może powodować co najwyżej tymczasowe wahania stanu ekologicznego wód (w tym stanu elementów hydromorfologicznych) – wszystkie prace trwale upraszczające geometrię koryta (w stosunku do stanu aktualnego na gruncie oraz stanu wynikającego z celu środowiskowego, nie w stosunku do dawniejszych „założeń projektowych” regulacji rzeki!) musiałyby być traktowane jako regulacja i poprzedzone uzyskaniem decyzji środowiskowej.

Działania upraszczające geometrię koryta rzek powinny być wyraźnie wskazane w tab. 4 jako zagrożenie.

8. Proszę bliżej opisać i wyjaśnić kultywatorowanie jako proponowane działanie dla ochrony wydm, taki zabieg ochronny jest bowiem nietypowy dla tego typu siedliska.
9. W jaki sposób miałyby dojść do „zwiększenia powierzchni siedliska 3150” i to w wyniku „przeprowadzenia niezbędnych procedur prawnych”? Zwracamy tu uwagę, że sztuczny zbiornik wodny nie powinien być kwalifikowany jako siedlisko 3150, a ew. rozbudowa zbiornika nie może być traktowana jako służąca ochronie siedliska.
10. Jeżeli należy „szczegółową lokalizację zabiegu [odcinkowego odmulania cieków] konsultować z przyrodnikami”, to czy nie można elementów tej konsultacji dokonać w procesie opracowywania PZO? Jakie odcinki rzeki mogą być odmulane, a jakie nie? Należy tu zwrócić uwagę że odmulanie nie może być wykonywane w sposób niszczący siedliska ani powodujący zabijanie osobników kozy, piskorza, minogów ! Jak to zapewnić?
11. Jaki jest „dotychczasowy sposób użytkowania” muraw bliźniczkowych, który zgodnie z zapisami powinien być utrzymany?
12. W przypadku grądów - powierzchnie „o najwyższych wskaźnikach struktury i funkcji” powinny podlegać ochronie, a nie przebudowie. Sugerujemy wyłączenie takich powierzchni z użytkowania, po pozostawieniu jako powierzchni referencyjne. Zwracamy uwagę, że wiele wskaźników stanu grądów (np. zasoby martwego drewna) może spontanicznie poprawiać się w wyniku naturalnych procesów.

13. W przypadku świetlistych dąbrów – wzorem innych PZO w Polsce proponujemy zapisać „kwaterowe przetrzymywanie krów w lesie”, bez użycia słowa „wypas” – co umożliwi ominięcie zakazu z ustawy o lasach. Co do zasady, w PZO należy zaproponować taką formę działania ochronnego, jaka będzie optymalna dla ochrony siedliska – nie należy sugerować rozwiązań suboptymalnych polegających na zastosowaniu innych gatunków zwierząt, jak daniele czy muflony.
14. Oszacowanie kosztów – jeżeli jest dokonywane na jednostkę powierzchni, to proszę oszacować, choćby zgrubnie, powierzchnię jakiej dotyczyć będzie działanie. Konieczne jest przynajmniej zgrubne oszacowanie kosztów wdrożenia PZO!

z poważaniem

Działania Klubu Przyrodników dofinansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w ramach dofinansowania instytucjonalnego pozarządowych organizacji ekologicznych na lata 2010-2011

9170 – grądy środkowoeuropejskie i kontynentalne

Grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne to lasy, w których dojrzałym drzewostanie występują: dęby, grab, lipa, klon, wiąza, jesion, a w swoich zasięgach geograficznych także jawor, jodła, świerk. Wymienione tu gatunki należy traktować jako „właściwe dla dojrzałego drzewostanu grądu”. Jako gatunek obcy ekologicznie należy traktować sosnę (nawet gdy jej obecność wynika z gospodarczego typu drzewostanu). Jako gatunki obce geograficznie należy traktować wszystkie gatunki sadzone poza swoim naturalnym zasięgiem geograficznym (w tym modrzew na nizinach i świerk oraz jodła poza swoim naturalnym zasięgiem).

Wskaźnik	FV (właściwy)	U1 (nieodpowiedni)	U2 (zły)
Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa*	Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej)	Zniekształcona w stosunku do typowej dla siedliska w regionie	Zdominowana przez gatunki nietypowe dla grądów
Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy*	We wszystkich warstwach dominują te gatunki typowe dla siedliska, przy czym są naturalne stosunki ilościowe	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe	W jednej lub więcej warstw dominuje gatunek obcy dla naturalnego zbiorowiska roślinnego
Różnorodność gatunkowa drzewostanu – liczba występujących w drzewostanie gatunków właściwych dla dojrzałego drzewostanu grądu	4 i więcej	2-3	1
Udział łączny graba, klonu i lipy *	>20% w drzewostanie	<20% w drzewostanie	Brak w drzewostanie, obecny tylko w podrostach lub wcale
Udział gatunków „wczesnosukcesyjnych” w drzewostanie	<10% ale obecne	10-30% lub całkiem nieobecne	>30%
Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	<10%	10-50%	>50%
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*	< 1% i nie odnawiające się	<10% i nie odnawiające się	>10% lub spontanicznie odnawiające się, niezależnie od udziału
Martwe drewno (łącznie zasoby)*	>10% miąższości żywego drzewostanu	3-10% miąższości żywego drzewostanu	< 3% miąższości żywego drzewostanu
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości*	> 5 szt. / ha	3-5 szt. / ha	< 3 szt. /ha
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)*	>10% udział objętościowy drzew starszych niż 100 lat	<210% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat	<10% udział drzew starszych niż 100 lat i < 50% udział drzew starszych niż 50 lat
Naturalne odnowienie drzewostanu	Tak, >4 gatunki, obfite, reagujące na luki i prześwietlenia	Tak, pojedyncze lub ograniczone do 2-3 gatunków	Brak
Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	Zróżnicowana; >50% powierzchni pokryte przez zwarty drzewostan, jednak obecne luki, prześwietlenia	Jednolity stary drzewostan lub struktura zróżnicowana ze zwartym starym drzewostanem zajmującym 10-50% powierzchni	Jednolite odnowienia lub zróżnicowana struktura KO z < 10% powierzchni zajętej przez fragmenty starego drzewostanu.
Ekspansywne gatunki obce w podsyciu i runie	Brak	Obecne lecz najwyżej 1 gatunek, nie bardzo silnie ekspansywny	Więcej niż 1 gatunek, albo 1 gatunek bardzo silnie ekspansywny
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki porębowe, w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	Co najwyżej pojedynczo	Udział podwyższony, lecz nie bardzo ekspansywne	Silnie ekspansywne
Różnorodność występujących mchów, grzybów, ptaków lub owadów (jeżeli są takie dane lub obserwacje)	Wysoka	Przeciętna	Poniżej przeciętnej
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	Brak	Pojedyncze ślady	Liczne ślady
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmieccenie)	Brak	Występują lecz mało znaczące	Silne